

Міцюк І., студентка 43 групи факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник: к.і.н., доц.кафедри країнознавства і міжнародних відносин СХУ ім. Лесі Українки Моренчук А.А. (Україна, м.Луцьк)

Перспективи розвитку транскордонного співробітництва України та Білорусі

Робота виконана на кафедрі країнознавства та міжнародних відносин СХУ ім. Лесі Українки

Mitsiuk I.R. The prospects of cross border cooperation between Ukraine and Belarus. Modern Ukrainian and Belarus cross border cooperation and the main factors of these collaboration have being researched. The problems of function euroregion «Buh» and the results of Cross-border Cooperation Programme Poland - Belarus - Ukraine 2007 2013 were analyzed. Problems and prospects of this cooperation have being submitted.

Key words: cross border cooperation, Ukrainian and Belarus cross border region, euroregion «Buh», economic indicators, prospects of cooperation.

Масштаби тенденції регіоналізації сучасних зовнішніх зв'язків країн зростають з кожним роком. Маючи в своєму підґрунті економічні інтереси, транскордонне співробітництво виступає усестороннім форумом для співпраці країн за умов активізації діяльності периферійних прикордонних територій. Україна та Білорусь також включають у свої зовнішньоекономічні, передусім, шляхи кооперації діяльність транскордонних регіонів на своїй території.

Українсько-Білоруського транскордонний регіону охоплює Волинську, Рівненську, Житомирську, Київську та

Чернігівську області України та Брестську і Гомельську області Республіки Білорусь. Формується він за рахунок участі України та Білорусі у єврореєні «Буг» разом з Польщею та транскордонному регіоні «Дніпро» разом з Росією [2]. Існування такого трансреєну забезпечене такими факторами:

- соціально-економічні комплекси прикордонних регіонів України Білорусі ще не так давно були складовими єдиного народногосподарського комплексу однієї держави, що не може не враховуватися при розробці регіональних стратегій розвитку прикордонних областей України, а також при визначенні концептуальних засад політики щодо регіонального розвитку України в цілому;

- при розвитку торговельно-економічних відносин між прикордонними регіонами суміжних держав їх сфери визначаються місцем, яке посідають такі сусідні регіони в територіальному розподілі праці. Це правило універсальне, і прикордонні регіони України та її сусідів не є винятком. Тому цей аспект також потребує прискіпливого вивчення і врахування його ролі в територіальному розвитку прикордонних областей України та Білорусі;

- важливою функцією прикордонного співробітництва між регіонами України, Росії та Білорусі є подолання певного психологічного дискомфорту, який виник у населення цих регіонів після дезінтеграції СРСР;

- реалізація принципу співробітництва, який диктується необхідністю координації зусиль та спільних дій при розв'язанні проблем транскордонного характеру [5].

Хоча загалом українсько-білоруський транскордонний регіон значно відстає в економічному розвитку від транскордонний регіонів ЄС, єврореєн «Буг» є найбільш фінансово забезпеченим транскордонним регіоном України.

Економічний аналіз транскордонного співробітництва України та Білорусі*

	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Економіка	<ul style="list-style-type: none"> • досвід і традиції у певних галузях: деревообробка, виробництво м'ясопродуктів, пивоваріння, виробництво тютюну, хімічна та легка промисловості, ремесла • сприятливе географічне розташування для розвитку торгівлі з ЄС, Східною Європою та Азією • традиції торговельного обміну • база високоякісної сировини для харчової та деревообробної промисловості, електро-механічної галузі • наявність корисних копалин • зростання кількості МСП 	<ul style="list-style-type: none"> • зосередження економічної діяльності у занепадаючих галузях • зосередження економічної діяльності виключно навколо міських агломерацій • низький рівень інноваційної діяльності на підприємствах • низький технологічний рівень підприємств • низький рівень інвестицій та надходжень капіталу • недостатньо розвинені організації з підтримки бізнесу та системи комерційної інформації • нерозвинена законодавча база для інфраструктури з переробки відходів • низька ефективність енергетичного сектору • правові та адміністративні перешкоди для економічного співробітництва, у 	<ul style="list-style-type: none"> • впровадження високих технологій • стимулювання економічної діяльності, особливо у секторі МСП • надходження капіталу у прикордонну територію • розвиток транскордонного економічного співробітництва • пом'якшення вимог пов'язаних із відкриттям віз для представників фірм • планування спільного / координованого стратегічного розвитку на регіональному рівні 	<ul style="list-style-type: none"> • постійно зростаюча різниця у рівні розвитку між містом і селом • відсутність спільного / координованого економічного та територіального планування • конкуренція щодо надходження внутрішніх інвестицій • адміністративні перешкоди для вільної ринкової конкуренції, зокрема у сільськогосподарському секторі • подальше ускладнення візового режиму

*Програма транскордонного співробітництва Україна-Польща-Білорусь 2007-2013рр. [3].

Таблиця 2

Індикативні асигнування на програми транскордонного співробітництва 2007-2013 рр., млн євро[1].

Транскордонна програма	2007-2010 рр.	2010-2013 рр.	Загалом 2007-2013 рр.
Польща/Білорусь/Україна	97,107	89,094	186,201
Угорщина/Словаччина/Україна/ Румунія	35,796	32,842	68,638
Румунія/Молдова/Україна	66,086	60,632	126,718
Чорне море	9,025	8,281	17,306

Основними характеристиками регіону є: висока частка сільського господарства та промисловості у структурі зайнятості населення, низький рівень конкурентоздатності та інноваційності економіки. Найвища частка сільського господарства у структурі зайнятості населення спостерігається в Остроленсько-Седлецькому, Бяльсько-Підляському, Хелмсько-Замойському та Ломжинському субрегіонах (понад 50%). У білоруській частині території Програми цей показник коливається між 10% (Гомельська область) та понад 16% (Гродненська та Мінська області), тоді як в українській частині – між 26% (Івано-Франківська область) та 29% (Закарпатська область). Це формує аграрний вектор кооперації між країнами у рамках єврорегіону «Буг».

Оскільки сільське господарство відіграє значну роль, необхідним є розвиток галузей переробки сільськогосподарської продукції. Для забезпечення доставки якісної продукції споживачеві, необхідним є зокрема, пакування у відповідності з маркетинговими цілями, а також відповідні способи транспортування, зберігання і логістична координація. Це також вимагає координації розвитку мережі доріг у сільській місцевості, транспортної інфраструктури. Крім того, розвиток місцевої транспортної інфраструктури є необхідною для зростання економічного значення туризму.

У порівнянні з середніми показниками по ЄС, економіка території транс регіону характеризується низькою конкурентноздатністю, особливо щодо показників якості та технологічного прогресу, а також низьким рівнем інноваційності. Виробництво та експорт потребують

впровадження нових продуктів та послуг, що створюють більшу додану вартість, з використанням новітніх технологій та ноу-хау. Це вимагає розвитку потенційно експортно-орієнтованих галузей, що виробляють високоякісні споживчі товари (напр., продовольство, меблі, папір, взуття, тканини, пакувальні матеріали) [3].

Основним завданням узгодженого формування планувального каркасу з обох боків кордону є взаємне розміщення урбанізованих і природних елементів, при якому забезпечується стійке функціонування природного комплексу та всіх його складових та ефективний розвиток урбанізованих центрів. Так, як урбанізовані осі, центри та природні територіальні утворення (заповідники, національні природні парки) формують планувальний каркас транскордонного регіону. Основні урбанізовані осі, вздовж яких концентрується населення і промисловий потенціал прикордонного регіону (району) формуються комунікаційними коридорами міжнародного і міждержавного значення, що пов'язують міста транскордонного регіону з іншими європейськими країнами.

Для вирішення цих та багатьох інших завдань та проблемних питань у 2006 році розробили Програму прикордонного співробітництва «Польща– Білорусь– Україна» на 2007-2013рр. Головною метою Програми є підтримка процесів транскордонного розвитку. Цілі програми досягалися шляхом реалізації некомерційних проектів, що виконувалися в рамках наступних пріоритетів:

1. Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій.
2. Пріоритет 2. Покращення якості життя.
3. Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад регіональному та місцевому рівні [4].

В рамках Програми прикордонного співробітництва «Польща– Білорусь– Україна» Європейського інструменту сусідства та партнерства на 2007–2013 роки реалізується

проект від Волинської області «Активізація транскордонного співробітництва у рамках Єврорегіону «Буг» – від стратегії до спільних дій». Реалізація цієї ініціативи сприяла сталому соціально-економічному розвитку прикордонних територій і створенню кращих умов і можливостей для транскордонного співробітництва в умовах посткризового стану.

Іншими проектами реалізації Програми стали: «Українсько-польсько-білоруський технологічний парк»; «Відновлення магістрального водного шляху Е-40 на ділянці Дніпро–Вісла: від стратегії до планування»; «Створення міждержавного інформаційного комплексу в сфері транскордонного екологічного туризму в Єврорегіоні «Буг»; «Транскордонна система пошуку інвестора Польща–Україна»; «Транскордонне співробітництво для забезпечення підприємців малих міст доступом до консультативно-юридичних послуг – бізнес без кордонів» та багато інших [3]. У грудні цього року мають бути оголошені результати конкурсу проектів Програми транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна» на 2007–2013 роки. А виконання цих проектів стане визначним вкладом у європейську інтеграцію України.

Підсумовуючи, можна таким чином окреслити стратегічні напрямки розвитку транскордонного співробітництва між Україною та Білорусі: активізація транскордонної співпраці, яка спрямована на поєднання зусиль в економічній сфері, а саме в аграрному секторі, розбудові соціальної, туристичної, інформаційної та виробничої інфраструктури, будівництві й модернізації прикордонної інфраструктури, розвитку транспортної мережі, поглибленні наукової та культурної співпраці, охороні навколишнього природного середовища.

Аналізуючи перспективи транскордонного співробітництва між двома країнами, слід наголосити, що після 2013 р. основні зусилля мають бути зосереджені на підтримці суб'єктів транскордонного співробітництва області

у реалізації проектів у рамках Програми прикордонної співпраці «Польща – Білорусь – Україна 2007-2013» Європейського інструменту сусідства та партнерства (у межах компетенції), які виграли гранти на їх реалізацію. Має здійснюватися моніторинг реалізації проектів міжнародної технічної допомоги відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги». А також активізація участь у діяльності робочих органів із розроблення операційних документів Європейського інструменту сусідства, зокрема – Програми прикордонного співробітництва «Польща – Білорусь – Україна 2014-2020» [4]..

Цьому сприятимуть налагодження конструктивного та рівноправного діалогу між центральними та місцевими органами різних гілок влади з питань реалізації політики транскордонного співробітництва, забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів для підготовки та реалізації проектів (програм) транскордонного співробітництва, забезпечення фінансової підтримки транскордонних проектів на загальнодержавному рівні відповідно до Закону України «Про транскордонне співробітництво» і Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 рр., затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2010 р. №1088.

Більш значного доопрацювання потребують механізми та інструментарій реалізації співробітництва і залучення закордонної технічної допомоги. Так, як в Україні не прийнято Закон „Про міжнародну технічну допомогу”, а тому не існує чіткого, закріпленого на законодавчому рівні, механізму залучення іноземної фінансової допомоги, що також гальмує процес реалізації ЄПС.

Джерела:

1. Засадко В.В. Транскордонне співробітництво України: Тенденції, проблеми та перспективи розвитку [Електронний

ресурс] - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_ekon/2009_7/09zvvcpr.pdf

2. Потенціал розвитку транскордонних регіонів України на основі інноваційних кластерів [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://cstei.lviv.ua/upload/pub/Innov/1290329942_44.pdf

3. Програма транскордонного співробітництва Україна-Польща-Білорусь 2007-2013рр. – Україна 2007-2013 http://www.pl-by-ua.eu/upload/ua/PL-BY-UA_ukr.pdf4

4. Транскордонне співробітництво: досвід і перспектива [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://volga.lutsk.ua/view/164/2/>

5. Україна-Євросоюз у деталях [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/virtual_library/3rd_inset_ukr_web_uk.pdf